

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VI. ARG.

STOCKHOLM, 15 JUNI 1917.

Nr 12.

Motståndet.

Under de sista veckorna eller månaderna ha vi haft skäl att tro, att det i år verkligen skulle lyckas att få den majoritet i Första kammaren, som behövdes för att få ett förslag om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor förklarad vilande. Vår tro härvidlag baserades på två omständigheter, som icke ha något att göra med varandra inbördes, men som dock borde verka i samma riktning, nämligen till att bryta det motstånd från högerpartiet, som hittills obönhörligen ställt sig i vägen för vår frågas lösning.

Den ena omständigheten var den, att de abnorma förhållanden, som under världskriget varit rådande överallt i världen, hade visat ohållbarheten i högerens centrala argument mot kvinnorösträtten, det att kvinnorna egentligen icke hörde staten till, att staten, för att begagna professor Kjelléns terminologi, icke bara är ett personligt väsen utan också ett maskulint väsen. Världskriget har visat, att då staten är i nöd, då frågar den varken efter maskulint eller feminint; den tar de tjänster den behöver, där den kan få dem; där männen icke räcka till, har den fått ta dem av kvinnorna, och kvinnorna ha gjort vad som begärdes av dem och gjort det till fyllest, gjort det bättre än vad man egentligen haft rätt att vänta av dem. Denna omständighet har verkat i samtliga krigförande länder, starkast i England; den borde, tyckte vi, också göra sig gällande hos oss.

Den andra omständigheten var livsmedelsbristen och nöden inom landet. Den väckte oro och oroligheter bland dem som ha det svårast, och det var naturligt, att känslan av maktlöshet mot den nöd, som icke kunde förnekas eller bestridas, skulle göra de eljest maktägande böjda för eftergifter, där sådana kunde göras. Och alla hade vi känslan, icke minst på högerhåll, att i denna nödens och farans tid behövdes det samling och enighet, och att det var ett offer värt, om man kunde vinna en liten smula samkänsla och ömsidighetskänsla. De fattiga och betungade — och icke minst de fattiga och betungade kvinnorna — finga bära sitt

Om humanismen, det rätta namnet för den andliga frihetens rike, skall bliva något mera än ord, bör man även i statslivet förstå att det mänskliga enligt naturlagarna består av man och kvinna, av två lika berättigade ledande personligheter, som företräda envar sin sida av detsamma. Statslivets ensidigheter i det förflutna ha berott även därpå, att mänskligheten utåt varit ensidigt företrädd allenast av styrkans representant, mannen. Det är kanske därför allting slutar med blodbad såsom den enda utvägen för detta statsmannaskap.

CARL LINDEHAGEN.

tvungna offer av undernäring och ångest; vi tyckte det var icke obilligt, om mot detta sattes ett frivilligt offer av ett motstånd, som ändå var undergrävt.

Låt oss genast konstatera, att vi icke helt ha räknat fel. Vi ha underskattat högerens solidaritetskänsla och underskattat motståndet; bakom det har väl legat mera instinkt och relativt mindre argument, än vad vi trodde, men det framgick dock av debatten i Första kammaren, att motståndet i verkligheten är brutet. Högerens ledande män ha förklarat sig beredda att medgiva Sveriges kvinnor politisk rösträtt och valbarhet med en begränsning, som inskränkte deras antal genom att utestänga vissa åldersklasser; de ville bara ha ännu en utredning först.

Det skall icke förnekas, att detta utredningskrav verkar på oss som de obotfärdigas förhinder. Det varom konstitutionsutskottet begärt utredning är dels av den natur, att utskottet kunde skaffat sig den kunskap det var i behov av med mycket liten tidsutdräkt och dels i verkligheten frågan alldeles ovidkommande. Att infordra uppgifter om civilstånd och yrken har icke mycket mening, när det väl ändå icke är avsikten att på grundval av dessa uppgifter utestänga vare sig de gifta eller de ogifta kvinnorna, vare sig lärarinnor eller hushållsbiträden, fabriksarbeterskor eller andra yrken.

Det är nog så, att det principiella motståndet är uppgivet; men höger

behöver litet tid på sig för att komma över det instinktiva. Under nästa valperiod går det. Statsministern pekade på valen såsom utslagsgivande; vänsterkvinnorna ha länge arbetat i valrörelsen för rösträtt; i år ha även högerens rösträttskrävande kvinnor tillfälle att göra en insats för vår gemensamma sak genom arbete inom och för sitt parti.

Nya rösträttssegrar i Amerika.

Enligt meddelande i den amerikanska tidningen *Woman's Journal* har kvinnorösträtten införts i staten Nebraska, och rösträtt vid presidentval har införts i staterna Michigan och Rhode Island.

När östern vaknar.

I de ryskasiatiska besittningarna, som under kriget kommit i beröring med västerländska inflytanden och vesterländsk kultur, ha de muhammedanska kvinnorna börjat en emancipationsrörelse mot månggiftet. Man fordrar att alla muhammedaner skola ena sig om en förkastelsesdom över denna för kvinnornas människovärde så nedsättande form av äktenskap. I staden Tomsk ha talrika demonstrationer företagits av muhammedanska kvinnor, vilka med standar i spetsen tågat genom gatorna, och anslutningen till dessa skaror har varit stor. Denna emancipationsväg är icke av ringa betydelse, om man betänker, att den muhammedanska trons bekännare inom europeiska och asiatiska Ryssland utgöra 12 proc. av hela den ryska befolkningen.

Rösträttsläget ute i världen just nu.

Betraktar man nya och gamla världens stater i ett slags andligt fågelperspektiv, kan man inte undgå att lägga märke till de demokratiska principernas genombrott. Kriget, och de orsaker, som samverkat därtill, har blixtrlikt belyst förhållanden och problem, som samverkat till det gamla statsidealets bankrutt, och ur dess aska ha de nya idéerna kommit till. Och överallt där frihetens plogar kört fram, har jordmänen visat sig gynnsam för kvinnorösträtten.

I Amerika har krigsutbrottet inte medfört någon avmattning i rösträttsarbetet, utan snarare tvärtom. Det är ungefär hälften av Förenta staternas jordareal, där kvinnorösträtten vunnit terräng och seger följer på seger. I slutet av april infördes kvinnorösträtten i staten Nebraska, som är den nittonde i ordningen, och nummer sju bland dem, som under loppet av de sista fyra månaderna genomfört denna reform. Vid sidan av Nebraska fylkar sig värdigt staterna Rhode Island och Michigan, där kvinnorna den 17 och 18 april erhöles rätt att rösta vid presidentval. Rhode Island är den första av Förenta staterna, som fört kvinnorösträtten till Atlantiska oceanen, och man får hoppas att denna stat, vilken likt en kil skjuter in mellan Massachusetts och Connecticut, även skall bryta isen i de östra staterna, där motståndet mot kvinnorösträtten varit mera segt och envist.

I Ryssland hoppas man på kvinnorösträtten, men vet ännu ingenting bestämt. Revolutionen har så nyligen stormat genom det väldiga riket och skakat det i dess grundvalar, allt befinner sig ännu i ett kaotiskt tillstånd ur vilket det nya skall skapas, och den politiska barometern pekar alltjämt på ostadigt. Ett är emellertid säkert, och det är, att kvinnorna med all kraft hävda sin rätt att vara med om att skapa den nya ordningen, och när den nya konstitutionen underlätit att proklamera kvinnornas frihet, sände d:r Schishkina Javein till det internationella rösträttsorganet *Jus Suffragii* ett telegram av följande lydelse: "Vi fordra, vi protesterar, vi demonstrera." Detta var den 3 april, och sedan dess har kvinnorösträttsfrågan läge förbättrats, ehuru man ännu inte har några faktiska uppgifter att hänvisa till. Ett nytt och demokratiskt Ryssland kan emellertid inte proklamerats, om det lämnar kvinnorna utanför statsförfattningen, och den rätt, som tillerkännes Kaukasus bergsbor, Central-Asiens nomadstammar och de si-

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1917 Kr. 1:35.

Lösnummer 6 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Lästmakaregatan I, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.

Öppen vardagar kl. 1/2—1/2 5 e. m.

L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1—3 e. m.

biriska flodernas halvvida fiskare, kan inte undanhållas kvinnorna.

Den ljusaste punkten på Europas karta är i närvarande stund *England*, där kvinnorna definitivt stå inför det mål, till vilket de så länge och ihärdigt strävat. Kvinnorösträtten har nämligen gått igenom vid andra läsningen i underhuset och kan betraktas som säkerställd.

Även i *Holland* står man genom den demokratiska författningsrevisionen inför en ny tingens ordning, och *Tyskland* har släppt den första kvinnan inom riksdagens helgade område. Överallt förnimmer man de nya vindarnas brus och folkens uppslutning kring nya ideal. I *Rumänien* har kabinettet utlovat en författningsrevision, som kommer att slopa det gamla treklassystemet samtidigt med att den garanterar allmän och lika rösträtt.

I *Frankrike* höll Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt sitt årsmöte i Paris den 5 april under madame de Witt-Schlumbergers ordförandeskap. Ett stort antal delegerade hade infunnit sig från Frankrikes olika provinser, och ordföranden framhöll i sitt hälsningstal den oerhörda vikten av att kvinnorna gemensamt arbetade på den rätt, som efter kriget skulle sätta dem i stånd att återuppbygga sitt land.

I de krigförande länderna, där män och kvinnor gemensamt burit bördorna, äro utsikterna för kvinnorösträtten ljusare än annorstädes, men de som leva vid sidan av de stora händelserna borde lära av det, som sker omkring dem, och den lärdomen pekar otvetydigt hän på att män och kvinnor äro oavhängiga av varandra, och att de moderna samhällena icke kunna undvara deras gemensamma insats.

Gurli Hertzman-Ericson.

Ett kvinnligt förslag till författningsreform i Italien.

Signora Labriola har framställt följande interpellation till det italienska parlamentets president: I betraktande av de arbetande klassernas stora offer och den administrativa förmåga kvinnorna lagt i dagen jämte nödvändigheten av att tillgodogöra sig alla de unga krafterna, hemställer jag till presidenten, om det inte skulle vara klokt att föreslå en författningsrevision på följande grundval.

1) Allmän rösträtt för varje man som fyllt 21 år.

2) Rösträtt för kvinnor, som ådagalagt sin duglighet.

3) Politisk valbarhet från en ålder av 25 år.

Ny kvinnlig docent.

Fil. lic. Marianne Mörner har förordnats till docent i romanska språk vid Lunds universitet.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33

n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.
Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

En vädjan till riksdagen.

Till samtliga medlemmar av riksdagens båda kamrar ha, före rösträttsdebatten, från 191 män inom Stockholm och dess närmaste omgivning sänts ett uttalande av följande lydelse:

"Politisk likställighet mellan man och kvinna är genomförd i våra grannländer Norge, Danmark och Finland. Englands kvinnor skola i en snar framtid vinna den rätt, för vilken de så uthålligt kämpat. Med all sannolikhet skola politiska rättigheter inom kort tillfalla även Rysslands kvinnor. Allt flera av Amerikas Förenta stater skynda att sluta sig till dem, som tillerkänt kvinnorna politisk rösträtt.

Kan Sverige utan skada undvara kvinnans ansvariga medverkan i statslivet? Äro Sveriges kvinnor mindre politiskt mogna än Norges, Danmarks, Finlands, Englands, Amerikas, Rysslands?

Sedan ett halvt sekel är kvinnans rätt att deltaga i avgörandet av kommunens ärenden fastslagen i vårt land. Härigenom har hon fått möjlighet att inverka på sammansättningen av riksdagens Första kammare. Med ännu större skäl bör hon beredas tillfälle att utöva inflytande på den kammare, som kallas den folkvalda.

Undertecknade vädja till riksdagen att bifalla den vid årets riksmöte gjorda framställningen om kvinnans politiska likställande med mannen, så att denna reform icke måtte fördröjas i ytterligare minst tre år. Må Sveriges riksdag nu samlas i en akt av rättvisa och giva den svenska kvinnan den rätt hon kräver samt därmed även i detta avseende hävda vårt lands kulturella ställning i världen."

Bland undertecknade märkas en hel del kända och framstående namn, representerande konsten, litteraturen, pressen, teatern, vetenskapen, ämbetsmannakåren samt ingenjörs-, läkare och köpmannakåren m. fl.

Kvinnofrågor inför riksdagen.

Lärarinnornas lönefråga.

Regeringens proposition angående vissa ändringar i föreskrifterna om avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda, enskilda läroanstalter m. m. tillstyrktes delvis av statsutskottet, och vid riksdagens behandling av frågan anslogs ett dyrtidstillägg till skolföreståndarinnor och ämneslärarinnor att under innevarande år utgå med 200 kr. och under år 1918 med 300 kr.

De gifta kvinnorna i kommunikationsverken.

Sedan statsutskottet tillstyrkt regeringens proposition angående gift kvinnans anställning vid postkontoret, telegrafverket och statens järnvägar, har frågan gått igenom i riksdagens båda kamrar, och tillämpningen av de för ämbetsverken gällande grundsatserna i fråga om gift kvinnans anställning komma även att gälla vid kommunikationsverken.

En kvinnas syn på tingen.

En gång levde en snillrik, frihetsälskande man, som hette Heinrich Heine. Och han sade dessa ord: "Då själsbildningen och de därav uppkomna sederna och behoven hos ett folk icke mera stå i samklang med de gamla statsinstitutionerna, komma de förra och de senare nödvändigtvis i strid med varandra, och striden har till följd institutionernas omgestaltning." Heine skrev detta år 1832 för att klargöra revolutionens uppkomst i Frankrike.

Nu är det icke kvinnornas mening att åstadkomma en revolution, de vilja blott underhjälpa evolutionen — ett ord som ej fanns till på Heines tid. Det förefaller mig, som om även hos dem, vilka i hög grad äro bundna av det bestående, börjar ordet evolution ingå i medvetandet. Det har översatts med utveckling, men begreppen täcka ej fullt varandra. Och evolutionen måste försiggå av en i världen inneboende kraft. Jag hör till dem som tro, att ordet evolution även i sig bär bud om att det äldres omvandling till det nyare leder människosläktet uppåt till bättre och högre banor. Det är för mig så att kvinnornas rösträttskrav härrört därav, att de av deras själsbildning uppkomna behoven icke mera stå i samklang med den gamla samhällsinstitutionen; ett krav som för det med sig, att denna institution förr eller senare måste omvandlas. Allt pekar också på att det går dithän.

Ibland har jag varit frestad att hålla de smärre rättigheter och de smärre privilegier männen av maktädelmod tilldelat kvinnorna för allmosor, men i dag gör jag det icke. Nej, evolutionens oemotståndligt framströmmande kraft faller det ena gamla hindret efter det andra för kvinnornas medborgerliga jämnbördighet.

Det torde väl i allmänhet vara så, att man i sin syn på tingen ytterst eller innerst — de båda motsatta orden fullständiga varandra här — rätteligen endast kan tala från sin egen personliga ståndpunkt. Nu synes det mig, som om det steget att ge politisk rösträtt åt kvinnorna vore en så ringa sak, att den, då vi kvinnor vaknat till medvetande om torftigheten i vår ställning därförutan, utan så långt dröjsmål och så mycket tal borde beviljas oss. Jag tror säkert, att när vi ha fått den och efter några få år passat in oss i vår nya klädnad, skall världen icke gå ur led för det, och man skall ha vant sig därvid, som man en gång vande sig vid den nya tideräkningen, när den gamla icke längre ville passa till tidens gång. Och jag kan försäkra — på mig själv tror jag mig känna många andra — att bakom mig står en stor skara kvinnor, som i och med beviljandet av deras starka bön och fordran om politisk rösträtt se en ny tideräkningens klara ordning uppgå.

Med allvarliga ögon och allvarliga sinnen vilja vi icke allenast ge de kor-

För hemmet, samhället och civilisationen.

Mrs Catt uttalar sig om rösträttsarbetet i krigstid.

Mitt under brinnande krig och under den oerhörda kampen mot nöd och livsmedelsfördyring arbetar man i de krigförande länderna alltjämt vidare på de frågor, som före kriget stodo på dagordningen. Ingen vila och ingen stagnation. Det försiggår en ständig förnyelse av celler, som mitt under den allmänna skadegörelsen håller statskropparna vid liv.

I Amerika, som senast lagts till raden av krigförande stater, har någon minskning i rösträttsarbetet inte heller försports. Ett yttrande av Mrs Chapman Catt, publicerat i *Jus Suffragii*, kan ha sitt intresse för denna tidnings läsare:

Jag är nu och allt framgent pacifist, skriver Mrs Catt. För mig personligen är krig liktydigt med barbari, en kvarleva från stenåldern, men denna övertygelse har intet att skaffa med den nuvarande situationen. Antingen vi gilla kriget eller ej, så är det i alla fall verklighet. Krig medför stora och oerhörda problem. För vårt lands, våra barns och vår civilisations skull måste vi tänka klart och handla snabbt. Kriget bringar orättmätig rikedom åt en del, fattigdom åt andra, farsoter, laster och sorg. Det berövar massor av barn deras dagliga bröd och förvandlar dem till löntagare under en ålder, då de ännu borde leka. Åter och åter igen har det framhållits, att de ungas brottslighet under kriget ökats i England, Frankrike och Tyskland.

Vad är då rösträttskvinnornas plikt? Först frågar jag, skola vi låta rösträttsarbetet avstanna? Nej och tusen gånger nej. Gud skall veta att vi aldrig behövt rösträtten så väl som nu. Rösträttsarbetet får inte upphöra. Arbeta med fördubblade krafter. Det är alltid de verksamma och redan överhoppade, som kunna få tid och krafter att räkna till ändå mer. Den stora massan av rösträttskvinnor har inte arbetat mycket för saken. Nu måste vi vädja till dessa reservtrupper.

I Europa voro kvinnorna inte mobiliserade vid krigets början, och därför ökades sjukdomarna, lasten och de ekonomiska svårigheterna i oroväckande grad. Och om någon man eller kvinna i detta land underlåter vad på honom eller henne ankommer för att göra verkningarna av kriget så litet ödesbringande som möjligt för civilisationen, medverka de indirekt till det onda.

Det är inte kriget, som kallar kvinnorna till nya plikter och nytt ansvar, utan det är civilisationen, som ropar på dem. Jag skulle känna mig djupt missräknad om någon rösträttskvinna, pacifist eller militarist, inte hörsamade det ropet.

Jag vill inte att någon kvinna skall handla emot sitt eget samvete; jag begär inte att hon skall ägna sina krafter åt ödeläggelsen, utan åt uppbyggandet. Detta har i alla tider varit kvinnans arbete och det behövs nu, mer än någonsin.

ta, stora stundernas fröjd och sällhet och de långa årens trogna och tragna hemarbete åt dem vi älska, vi vilja även ha rätt att utnyttja vår begåvning och våra kunskaper till det allmänna bästa, vi vilja bära ansvaret med för valet av de lagstiftare, som skola stifta lagar för hela samhället, vi vilja ha medborgarrätt såväl som människorätt!

Ellen Wester.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst

renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten skadas gratis o. franco.

Kvinnornas rösträttsfråga inför riksdagen.

Frågan åter fallen. Högerns principiella motstånd dock brutet.

Redan när statsministern tisdagen den 5 juni besvarade hrr Brantings och Vennerströms interpellationer visste man att kvinnorrösträtten var dömd. Statsministern bevärdigade den i sitt svar icke med ett ord. Konstitutionsutskottets höger har i sin motivering för avstyrkandet av kvinnorrösträtten undvikit att ta principiell ställning till det framförda kravet. Olika åskådningar ha där yppats, och av dessa menar den ena att kvinnornas indragande i politiken skulle vara till skada både för dem själva och samhället, medan den andra håller före att kvinnornas delaktighet i det politiska livet "icke med fog kan helt undanskjutas, utan tvärtom, sedan spörsmålet i hela dess vidd omsorgsfullt prövats, bör upptagas till lösning". De skäl, som konstitutionsutskottets majoritet framlagt för sitt avslag äro: att en högre åldersgräns för kvinnor än för män bör uppställas, behov av utredning angående kvinnornas civilstånd, yrken o. s. v., om fullmaktsväsendets utsträckning och rätt att insända röstsedlar, om införandet av röstplikt, om åtgärder mot utskyldsstreckets kringgående av gift kvinna genom boskillnad, samt slutligen om att frågan framförts ej genom kungl. proposition, utan genom enskilda motioner. Mot utskottets utlåtande hade reservationer avgivits från såväl liberalt som socialdemokratiskt håll.

Lördagen den 9 juni behandlades frågan i riksdagen. På Första kammarens läktare syntes största delen av i Stockholm bosatta ledande rösträttskvinnor och även en del representanter från landsorten då debatten vid 2-tiden på e. m. tog sin början. Debatten, som varade mer än 4 timmar, kännetecknades av att högerns principiella motstånd föreföll att vara brutet. Jämför man den till exempel med rösträttsdebatten 1912 uttalade sig då icke en enda högeröst för kvinnorrösträtten, och debatten 1914 kännetecknades av likgiltighet, parad med hån och förakt. Mest överraskande föreföll det säkert att kvinnorrösträtts intensive motståndare, hr Kjellén, öppet förklarade sin frontförändring och högtidligen nedlade sitt principiella motstånd, såsom betingat av tidens hårda krav.

Man hade kunnat vänta efter det principiella erkännande, som givits av såväl denne talare som av majoritetspartiets ledare hr Trygger, att utgången skulle blivit en annan. Motivet för avslagsyrkandet, nya utredningar, är icke överbevisande. Ett mot slutet av debatten från frisinnat håll framställt förslag om frågans återremittering avlogs med 66 röster mot 43. Utan votering avlogs därefter de liberala och socialdemokratiska reservationerna och utskottets hemställan bifölls. Vid Andra kammarens votering, som efter två timmars debatt ägde rum vid 1/2 2-tiden på morgonen, bifölls den socialdemokratiska reservationen med 57 röster mot 45. Därefter bifölls utan votering den liberala reservationen. Med 47 röster mot 38 bifölls därefter ett av hr Lindhagen under debatten framställt yrkande om bifall till den liberala reservationen med strykande av vissa punkter rörande den gifta kvinnans beroende i fråga om rösträtt av mannens häftande för ogulda utskylder.

I Första kammaren

Inleddes debatten av hr Hellberg (l.), som efter att ha ägnat högerns ställning till utskyldsstreckets en skarp granskning konstaterade, att det endast var i fråga om fattigvårdsstreckets man gjort något medgivande. Utskottet hade nämligen tillstyrkt en skrivelse med begäran att rösträtt ej

må berövas någon av den anledning att han häftar för understöd som tilldelats vid tillfällig, oförvårdad nöd eller anstaltsvård för sjukdom. Talaren hade dock trott att högerns offervillighet skulle räcka till även för kvinnornas rösträtt. Men i statsministerns svar berördes inte kvinnorrösträtten med ett ord, och högern i konstitutionsutskottet hade redan motiverat sin avvisande hållning. Hr Hellberg underkastade denna motivering en skarp kritik, men ville inte uppta skälen till prövning, emedan de tala för sig själva. Dock trodde han inte att i något annat land än Sverige och inte i något annat parti än den svenska högern ett sådant betänkande skulle kunnat framkomma. Förr hade högern, visserligen fördomsfulla, men i alla fall större och mera principiella skäl att förebära, och det var någon stil på ett motstånd, som stödde sig på en helt annan åskådning, men något mera futtigt och småaktigt än den nu föreliggande avslagsmotiveringen, kunde talaren inte tänka sig. Han ansåg också, att majoriteten inom kammaren borde vara glad, om det kunde upplettas någon väg ur den återvändsgränd, dit konstitutionsutskottet försatt den. Hr Hellberg avslutade sitt anförande med en förvissning om att de utredningar, som utskottet funnit nödvändiga, icke komma att spela den minsta roll, när kvinnorrättsfrågan en gång löses, och han betecknade det som en skam att den skulle uppskjutas ytterligare några år framåt.

Hr v. Koch (l.) betonade i sitt anförande kvinnornas stora insats i det sociala arbetet, och att det vore lyckligt, om de även i riksdagen kunde få medverka till de stora frågornas och reformernas lösning. I de krigförande länderna ha de flesta tvivlare blivit omvända till kvinnorrösträtten, men i Sverige stå vi på samma punkt som för tio år sedan. Men man läser mellan raderna i utskottsbetänkandet att det är lönlöst att spjärna emot reformen. Varför inte då begagna tillfället att ge kvinnorna medborgarrätt nu? Detta förtroendevotum har man velat ge kvinnorna i de krigförande länderna och även hos oss skulle det manat till endräkt.

Hr K. J. Ekman (h.) hade kommit till den slutsatsen att folket inte är moget för några rösträttsutvidgningar, allra minst innan verkningarna av den kvinnliga rösträtten och av de s. k. streckens borttagande äro kända.

Hr Clason (h.) motiverade de olika utgångspunkterna för högerns nej, och bekände sig själv till den riktning, där det heter att det inte vore till gagn för kvinnorna att dras in i det politiska livet. Det har talats om att man skulle böja sig för frågans landvinningar ute i världen, men man kan också peka på en massa missförhållanden, som man motarbetar därför att man anser dem skadliga. Det är sant att staten är i stort behov av kvinnan, men inte inom det politiska livet. Hon har många viktiga arbetsfält, viktigare än det politiska grovarbetet. Talaren erinrade därefter om att den kvinnliga rösträttsrörelsen i vårt land, hur energisk och beaktansvärd den än är, inte visat några imponerande resultat, vilket visade att det politiska intresset inte var starkt hos mängden av kvinnorna. Vidare ansåg talaren att kvinnorna sakna objektivitet och att man inte bör påtvinga dem vad de inte vilja ha. På tal om människovärde och rättfärdighet bestred hr Clason att detta kunde förringas av rösträttslösheten. Världshistorien har att uppvisa kvinnor, för vilka vi böja oss i aktning, och de kvinnor vi värdera högst finna att deras verksamhet ligger på ett högre område än det politiska.

Hr von Bahr (h.) deklarerade sin ställning till den föreliggande frågan och sade sig tillhöra den kategori av högern, som i kvinnornas önskan om rösträtt ser en följd av kvinnans ökade självständighet, och att

kvinnans delaktighet i det politiska livet icke i längden kan undanskjutas. I kärlek till sitt land, såväl som i bildning och kunskaper, är kvinnan jämnställd med mannen och bör därför äga den delaktighet i det politiska livet, som mannen innehar. Men varför talaren ändå inte kunde biträda motionerna berodde på att principen om olika åldersgräns är ofrånkomlig, emedan kvinnan senare än mannen tillägnar sig det politiska intresset. Härtill kommer att valmanskåren skulle mer än fördubblas. Efter att ha berört risken av att i äktenskap, där mannen häftar för utskylder, kvinnan icke destomindre genom boskillnad kan komma i åtnjutande av rösträtt, förklarade sig talaren icke principiellt vara emot kvinnorrösträtten, ehuru frågan i hans tanke fordrade en grundlig utredning.

Hr Olof Olsson (s.) ansåg att de nu gällande rösträttsstrecken göra den allmänna rösträtten till en parodi, och det värsta ibland dem är könsstreckets. Skälen för dess bibehållande utgöra ett säreget prov på svensk idealitet. Man är inte rädd för kvinnorrösträtten, men man är rädd för att kvinnorna skola gå och rösta, och eftersom det finns fler kvinnor än män, och man inte kan bevilja rösträtt åt en större numerär än den man själv intar, så måste man bevisa att det inte är rätt att en kvinna får rösträtt. En sorgsen stämning i konstitutionsutskottet bad att vi skulle skona kvinnorna och inte dra in dem i politiken, men vid valtillfällen hade talaren aldrig kunnat konstatera någon skonsamhet, och det skulle inte heller vara rätt. Det finns nu två vägar att välja på, antingen att stänga in kvinnorna inom familjerna och göra de ogifta till parasiter, eller också att konstatera utvecklingen och hälsa kvinnorna som medborgare. Felet hos motståndarna är att de inte velat förstå, att en utveckling redan ägt rum och varje dag fortskrider. Kvinnan lever inte alltid under en mans tak, utan står mitt i samhället, bildar nya intressegrupper och centraler för sociala strävanden. Varför skulle hon då inte ha rätt till rösträtt likaväl som mannen? Talaren hänvisade till att kammaren nyligen beviljat kvinnorna rätt att bli seminarierektorer, men deras kompetens skulle svikta, när de ställdes vid valurnan. Talaren kände sig nästan glad över att hans förstånd här stode stilla.

Hr Kjellén (h.) erkände sig hittills ha deklarerat för det principiella motståndet mot kvinnorrösträtten. Akademiskt sett kunde han inte bestrida en enda punkt av hr Clasons anförande, och ytterligare pointerade han att kvinnans inträde i politiken utslätar rågången mellan privatlivet och politiken. Livets ro och trevnad skulle inkräktas och någon fördel för staten var han inte i stånd att se, ty den är ingalunda i mer behov av ökad kvinnlighet och moderlighet. Sverige uppträder i närvarande stund som neutrum och nu vill man göra det till femininum. Hade det inte varit större skäl i att göra det till maskulinum?

Talaren övergick därefter till frågan om den insats Sveriges kvinnor gjort. Han ville inte tro att de vid ett liknande tillfälle inte skulle visat samma offervillighet som t. ex. Englands kvinnor, men majoriteten har ingen träning i offentliga värv. Man har inte ens sett någon allvarlig avsikt med tanken på ett kvinnligt värnpliktsår och man pekar på lön för insatser som andra länders kvinnor gjort. Men det är i grunden inte frågan om kvinnan och staten, utan om kvinnan contra mannen, alltså om egoistiska gruppintressen. Talaren framhöll att högern alltför ensidigt betonat statstanken och vänstern folkets demokratisering och samling. Klyftan mellan dem måste försvinna, staten och folket försonas. Detta kan endast ske genom att folket inympas på staten. Talaren trodde alltså icke att kvinnorrösträtten gagnar staten, men utvecklingen gör att vi måste välja, och då få vi välja det mindre

onda. Det är här inte fråga om det teoretiskt rätta, utan om det praktiskt nödvändiga. Hr Kjellén förklarade härefter högtidligt att han nedlade sitt principiella motstånd mot den kvinnliga rösträtten. Det är inte bara folket, utan riket som är i nöd, och räddningen ligger i nationell samling. Talaren ville gå längre än utskottets avslagsyrkande och önskade ett positivt beslut om utredning, men framkom inte med något yrkande.

Hr Ström (s.-v.) ansåg det hopplöst att vädja till Första kammaren och undrade om man inte skulle vara beredd att med de gemensamma voteringarnas hjälp betvinga högern. Det är omöjligt att få till stånd någon författningsrevision, förrän högerns motstånd är krossat.

Hr Trygger (h.) replikerade hrr Hellberg och Ström och betonade sedan att han redan år 1908 deklarerat sin ståndpunkt till kvinnorrösträtten. Talaren sade sig ingalunda vara någon principiell motståndare, men den enda synpunkt som för honom var avgörande var statsnyttans, och den kunde mycket väl befordras av det kvinnliga inflytandet. Men hr Trygger fann det likafullt betänkligt att redan nu likställa man och kvinna. Resultatet skulle bli att valmanskåren fördubblades, och makten skulle ligga hos ett nytt element, vars tendenser inte på förhand kunde beräknas. Kvinnorna ha ju hittills stått främmande för det politiska livet och sakna på grund därav politisk erfarenhet. Säkert är att en utredning är nödvändig, men sedan denna blivit verkställd och givit vid handen att kvinnorrösträtten kommer att lända samhället till nytta, ville talaren gärna gå med på densamma.

Hr Jacob Larsson (l.) underströk det upprörande i att man ännu slog vakt kring de orättvisa rösträttsstrecken, och sedan hr Bellinder (h.) förklarade sig icke vara principiell motståndare till kvinnorrösträtten, ehuru han ansåg att frågan närmare borde utredas, överlämnades ordet åt

hr von Zweigbergk (l.), som erinrade om att den liberala motionen om kvinnorrösträtt grundar sig på 1912 års regeringsproposition. Utvecklingen går i den riktning att reformen måste komma till stånd, men stämningen inom högern är att nu vill den ingenting göra. Talaren replikerade hrr Trygger och Kjellén och fäste sig vid den förres yttrande om kvinnornas övertalighet. Det är emellertid en logisk konsekvens att man gör något för det man anser vara en politisk nödvändighet. Atminstone borde man begära återremiss med syfte att tillse om kvinnorrösträtten kan införas med det högre åldersstreckets: Hrr Clason och Trygger anlade på frågan statsnyttans synpunkt, och redan för flera år sedan yttrades det i trontalet, att "rättvisans och statsnyttans förenade synpunkter kräva kvinnornas medborgarrätt". Den minskade numerär som man framhållit hos rösträttsföreningarna är en ganska vanlig företeelse inom de flesta rörelser, men talaren ville samtidigt erinra om den stora namnsamlingen 1914, som samlat 350,000 namn. En föregående talare hade framhållit männens vördnad och kärlek för sina mödrar som ett bevis för att kvinnans värde som mänskliga inte förringas av att hon saknar rösträtt och med tanke på våra mödrar borde vi minnas att kvinnor ha annat att ge än det känslotänkande och oförstånd och den klemighet varom här talats. Sparsamhet, organisationsförmåga, godhet och ömhet karakterisera kvinnorna. I närvarande stund behöva våra stater mer än någonsin att bli verkliga hem för sina medborgare, och ur statsnyttans synpunkt yrkade talaren bifall till den liberala reservationen.

Vid aftonens fortsatta behandling av kvinnornas rösträttsfråga öppnades debatten av hr Ström (s.-v.), varefter hr K. G. Karlsson framhöll att även från högern föreligger ett krav på lösningen av kvinnornas rösträttsfråga, fast åtskilliga betänk-

Elegant

kemlakt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

ligheter gjort sig gällande. Högern måste till sist offra sin ståndpunkt, men man borde kunna finna en utväg ur svårigheterna redan nu. Är det nödvändigt att offra ytterligare tre år? En utredning föreligger ju redan, men har den så stor betydelse, och skulle man inte göra landet en större tjänst, om man redan under innevarande år kunde finna en lösning? Roster från högerhåll hade yrkat på en högre åldersgräns för kvinnan än för mannen, och om vänstern offerar sina principer i detta hänseende, skulle man kunna enas om en antaglig lösning. Talaren hemställde därför att kammararen måtte besluta återremiss för att från utskottet erhålla ett förslag, innehållande en höjning av åldern för kvinnans rösträtt och valbarhet.

Hr Dahl (h.) ansåg inte att återremissyrkandet skulle leda till något nöjaktigt praktiskt resultat, och han hade det bestämda intrycket att det övervägande antalet kvinnor icke önskade rösträtt. Efter några repliker av hr Clason, och sedan hr Mannheimer (l.) instämt i återremissyrkandet avlogs detta med 66 röster mot 43.

Andra kammarens debatt

inleddes av hr Edén (l.). Talaren hade väntat att första kammaren äntligen skulle vara redo att ta ett avgörande steg. I England är motståndet mot kvinnorösträtten brutet, och de argument, som där överbevist kvinnorösträtts fiender, skulle kunna ha en annan motsvarighet här i landet, nämligen på nödens område. Det utlåtande konstitutionsutskottet avgivit, betraktade talaren som ett av de mest besynnerliga som någonsin sett dagen. Två riktningar kunna emellertid spåras inom utskottets majoritet, varav den ena förklarar att kvinnans plats är i hemmet och att hon ingenting har med politiken att skaffa, medan den andra anser att kvinnorösträtten inte helt kan undanskjutas. Den senare riktningen anför att man behöver samla statistiskt material beträffande kvinnornas yrke, civilstånd och familjeförhållanden. Till vad skall då denna utredning tjäna? Är det meningen att endast ge kvinnor av ett visst yrke eller civilstånd eller i särskilda familjeförhållanden rösträtt? Man har också påstått att det skulle vålla en del svårigheter med upprätthållandet av fattigvårds- och utskylsdistrikt, men illa känner man det svenska kynnet, om man tror att hustrun skulle begära boskillnad för att därigenom inte stranda på mannens utskylsdistrikt. Vidare säger sig utskottet icke ha ansett sig kunna upptaga frågan, då den endast framförts av enskilda motionärer. Talaren ville häremot erinra om att en kunglig proposition framlades år 1912 av ungefär samma innehåll som den liberala motionen. Saken är emellertid att man vill komma ifrån kvinnorösträtten, utan att beröva kvinnorna tron på att man vill göra något för densamma.

Hr Hallendorff (h.) vidhöll sin gamla ståndpunkt att det skulle vara ett slöseri att föra in kvinnans ädlare kraft i den politiska trampkvarnen. Kvinnan bör få ägna sig åt sitt hem. Att rösträttskravet fått så liten anslutning tyder på att det inte ligger någon verklig kvinnlig opinion bakom, och rösträttsföreningar, adresser o. d. äro ingenting att fästa avseende vid. Många kvinnor skulle säkert känna det som en verklig börda att belastas med det politiska släpgröt. Man gör kvinnorna en tjänst genom att rädda dem därifrån.

Hr Branting (s.) komplimenterade den föregående talaren för hans ståndaktighet. Eljest börja hans meningsfränder i första kammaren medge att motståndet är hopplöst. Hr Branting ansåg inte att kvinnornas rösträttsfråga bör skiljas från de andra spörsmål, som framförts i den socialdemokratiska reservationen. Talaren förklarade att han i första hand skulle rösta för denna reservation, men därest den avlogs, skulle han ansluta sig till den liberala reservationen.

Kvinnorna skulle vara änglar

skriver fru Ann Margret Holmgren i *Dagens Nyheter* dagen efter rösträttsdebatten i riksdagen, om de inte nu kände harm och vrede över den oberättigade ringaktning som visats dem. När man får ett slag i ansiktet, känner man ingen sårbot i att hartassen strykes över med löfte om att nästa gång skall man nog bli klappad. Eller när man får höra att de motståndare som rösta nej egentligen äro vänner och beundrare både av kvinnorna och deras rösträtt — fast det inte kan leda till något i dag, men väl en annan gång! Sedan man förhalat tiden med ytterligare utredningar —! Kvinnorna ha en dyrköpt erfarenhet av hur mycket de kunna lita på herrar politikernas fagra förespeglningar och ljusa löften. De svikas lika lätt som nejrosten kastas på talmannens pappersark.

Bland de skäl som anfördes mot rösträtts utsträckande till kvinnorna var hela rörelsens avmatning, bevisad genom en decimering av medlemsantalet i F. K. P. R. på de tre senaste åren, men man förteg att antalet rösträttsföreningar under samma tid ökat med mer än ett femtiotal, varav hälften i år. Och man låtsas inte förstå att i dessa nödens tider är en kronas årsavgift av avgörande betydelse för en massa kvinnor.

Till den bitterhet kvinnorna erfara kommer även skammen inför utlandet över de svenska män som vägra dem den rätt som grannländerna och många andra länder beviljat sina kvinnor. De svenska kvinnorna skulle önska att med stolthet kunna visa på Sveriges män som föregångsmän i rättvisa och framsynthet. I stället måste de utsända den jobsposten att första kammarehögern fortfarande är både döv och blind för deras krav.

En skranka som faller.

I engelska parlamentet har mr Dickinson framställt yrkande på att gallret, som i underhuset håller kvinnorna på läktaren instängda som i en gyllene bur, måtte avlägsnas. Mr Rendall understödde detta yrkande och framhöll att det skulle te sig behagligare om det nuvarande underhuset företog reformen, än om den komme till stånd när underhuset består av både män och kvinnor. Förslaget har från alla håll mottagits med entusiasm, och i en adress till underhusets medlemmar, undertecknad av 250 kvinnor, bland vilka märkas mrs Asquith, mrs Austen Chamberlain, mrs Lloyd George och mrs Snowden, uttrycka kvinnorna sin tillfredsställelse med att i framtiden slippa det galler, som hindrar dem både från att höra och se.

Hr Lindhagen (s.-v.) sade sig ha väntat att Ragnarök skulle komma efter det fruktansvärda världens nu genomlever. Han vände sig med harm mot den likgiltighet kvinnorösträtten mött i kamrarna, ty i första kammaren hade frågan fallit och de tomta bänkarna i Andra kammaren tydde icke heller på något större intresse. Talaren manade kammarens liberala ledamöter att sluta upp kring den socialdemokratiska reservationen, som ingalunda var präglad av någon överdriven radikalism.

Hr Räf (h.) kom med det besynnerliga påståendet att han skulle finna det naturligt om kvinnan fluge den med rösträtten förknippade valbarheten, ty vad skulle följden därav bli? Jo, mannen skulle få stanna hemma och passa barnen, mjölka korna och sköta disken. Talaren var inte ens säker på att den svenska kvinnan verkligen ville ha rösträtt, och resultatet, om hon erhö den, skulle bli att hela Stockholmsbanken komme att sopas ren från män. Hr Räfs anförande kulminerade i följande vältalighetsprov: Om man ser på en kvinna skall man snart finna, att det finns mycket på en karl som man inte återfinner hos en kvinna.

Efter repliker av hr Larsson i Västerås och hr Månsson (s.-v.) och sedan hr Zetterstrand (v.) i korthet yrkat bifall till utskottets förslag, gick kammaren till votering vid halv två-tiden på morgonen.

Fabriksarbeterskor — lantarbeterskor.

En intervju med fröken Kerstin Hesselgren.

I dessa allvarstunga tider, då arbetslösheten och hungern hota vårt land inom troligen en ej så värd avlägsen framtid, ställer sig den frågan om möjligt inför en, vad kunna vi göra för att i någon mån hjälpa och lätta vår nästas börda?

Därför måste vi var och en känna tacksamhet och beundran, när någon initiativrik person ej endast ger ett uppslag, utan även målmedvetet organiserar en plan att hjälpa dem, som hårdast känna de svåra tiderna.

Allmänt erkänt är att arbetslösheten är stor och att man fruktar för än större i sommar. I synnerhet är förhållandet så inom textilområdet, men även å andra arbetsfält tvingas man att minska sin personal på grund av brist på råmaterial samt kol.

Därför var det med stort intresse vi hörde att yrkesinspektrisen, fröken Kerstin Hesselgren, satt i gång en organisation för att förhjälp arbetslösa fabriksarbeterskor till arbete på landet.

Fröken Hesselgren var nog vänlig att skänka oss en liten stund av sin dyrbara tid för närmare redogörande av sina planer.

”Först och främst har denna organisation infet att skaffa med frågan om civil värnplikt, utan dess syfte är att förhjälp frivillig arbetskraft till lantarbete, vilket nu mer än någonsin bör tillvaratagas inom alla dess grenar.

Stora svårigheter erbjuda sig dels genom att finna arbetsgivare som behöva den erbjudna hjälpen och ej ha inrotad fördom mot det arbete stadsfolk kunna prestera på landet, dels genom att arbeterskorna själva äro rädda för lantarbete och ej tilltro sig förmågan att därav förtjäna sitt uppehälle. Naturligt är att de ej äro lämpade för den tyngre delen därav, utan det arbete man mest torde sätta i fråga är rotfruktsrensning, trädgårdsarbete, bär- och svampplockning. — För att arbeterskorna ej genast, ovana vid luft och förhållanden, skola tappa modet och vända tillbaka till staden, hade vi tänkt”, fortsätter fröken Hesselgren, ”att ordna dem i kolonier på 20 å 30 st. under en kompetent ledarinna, vilken skulle ordna för dem mat- och bostadsfrågan, vara mellanhand åt dem och arbetsgivaren och för övrigt hjälpa dem med råd och råd. Vi äro mycket tacksamma över att de kvinnliga gymnasternas förbund lovat att intressera sina medlemmar för saken, vilket ju vore utmärkt, hurtiga och rådiga som de ju äro. Även ha vi tänkt vända oss till de kvinnliga studenterna samt K. F. U. K.

För att hjälpa kolonierna den första tiden, hoppas vi på något litet understöd av stat och kommun, så att arbeterskorna första dagarna få välbehövlig vila för att sedan med stärkta krafter kunna ta upp det nya arbetet.

Ett par egendomar ha redan anmält sig att ta denna arbetshjälp. En, som tillhör fröken Tamm på Fogelsta i Södermanland och en annan här i närheten, som behöver hjälp för insamling av skogsavfall.

Direktör Lind är även mycket intresserad av frågan, då arbeterskorna kunde av staten anställas för bärplockning, vilken måste väl tillvaratagas i år, då vi så helt stå hänvisade till egna resurser. För detta ändamål ha en hel del torquier upprättats utmed Indalsälven.”

Fröken Hesselgrens företag har ej endast den förtjänsten att ge de arbetslösa utsikten till att förtjäna sitt uppehälle, vilket om det även ej är så rikligt som deras löner i fabriken, dock är betydligt större än vad staten kan ge dem som bidrag under arbetslösheten, utan ger det dem även

PHOSPHO-ENERGON-PILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE

@ Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet. @

SÄLJES ENDAST I APOTEK

A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Skydd för ensamstående lärarinnor.

Ett inlägg av en av dem.

Som en tröst i bedrövelsen ha väl många, och åtminstone vi lärarinnor, känt det att genom det gräsliga Nöbbeledådet frågan om ökat skydd för ensamstående lärarinnor blivit aktuell och väl inte längre skall kunna lämnas utan verkligt beaktande. Kravet på att lärarinnorna befrias från den rent av livsfarliga ensamhet, som med nuvarande förhållanden påtvingas dem, framstår — eller åtminstone borde framstå — såsom det allra viktigaste. Och man har ju heller inte glömt, att det är en dubbel fara som hotar: dels de grova överfallen och sist men icke minst den olidliga nervspänning som just denna avskildhet framkallar. Detta senare var också på det mest förstående sätt framhållet i den skrivelse, som av kvinnoföreningarna tillställdes regeringen. Men om också själva motiveringen i nämnda skrivelse framstod klar och vidhärtad, så var det ändå en sak i förslaget, som vi önskat än mer framhållen: nödvändigheten av att lärarinnan får bo under samma tak som en annan människa.

Frånsett det att de föreslagna åtgärderna nog inte äro så lätt utförbara, så tränger sig den frågan fram: skall verkligen den åsyftade tryggheten uppnås, när väl alla våra ensamma skolhus ligga där, jag ville nästan säga, fängelseaktigt tillbommade?

Undertecknad har talat vid många lärarinnor härom, men har ännu inte påträffat någon som glatt sig åt dessa skyddsmedel. För en illdådare finnas alltid utvägar, fastän härvid kan ju med rätta invändas, att man väl aldrig skall lyckas anbringa försvaret i proportion till möjligen inträffande fara. — Men nu till den andra sidan av saken!

Hur beklämmande måste det inte kännas att varje dag och stund påminnas om sin värnlöshet och tvingas att ständigt leva i denna konstlade trygghet? Och kommer inte isoleringen att bli än fullständigare innanför dessa järnbalkar och luckor?

Hur ofta behöver inte en lärarinna efter slutat skolarbete resa till någon stad eller annars begiva sig bort! Då kommer stängningen, som ändå inte kan bli fullständig, när det gäller järnbalken vid ytterdörren. Att man annars kan befara objudna gäster vid hemkomsten, har ju ett nyligen inträffat fall visat. Eller man blir liggande sjuk! Jag vill ej spilla ord på svårigheten att vid ett dylikt tillfälle taga sig antingen ut eller in i ett så väl skyddat hus. Och skulle dessa förslag vinna laga kraft, så bleve nog kommunernas utgifter härför på många håll rätt så betydande. T. ex. för telefoner och inhägnader. Och här såväl som i alla andra fall kommer penningfrå-

möjligheten att få föra ett friskt och sunt liv på landet och återställa deras av fabriksluften kanske vacklande hälsa.

Som avslutning skulle vi vilja rikta en uppmaning till alla rösträttsorganisationer över hela landet att intressera sig för och med råd och dåd understödja de kolonier som möjligen komma inom deras område, ty i dessa tider gäller det ju mer än någonsin att hålla samman och hjälpa varandra var och en i sin stad.

M. N.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR

STOCKHOLM

Gamla Kungsholmsbrogatan 26
(andra huset från Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare

MÖBLER

i ek, mahogny, valnöt samt andra
träslag äfven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 6505

gan att spela största rollen, och då frågar man sig ovillkorligen, om ej ännu något bättre kunde utvinna. Man har ju nämnt förhyrd bostad. Detta förslag torde väl knappast vinna sin tillämpning på många håll. Ty det är väl högst ovanligt, att gårdar på landet äro så inredda, att en något så när "tjänlig" bostad kunde upplåtas, där lärarinnan kände sig fri och oberoende, och det är nog känslan för ett litet eget hem, som för många spelat in vid valet av lärarinnekallet. Där t. ex. en annan skola är belägen på rimligt avstånd, och förhållandena i öfrigt det tillåta, kunde ju möjligen en bostad inredas, vilket givetvis i längden ej bleve dyrare än hyra en sådan. Umgänget med kamrater är naturligtvis av stor betydelse både för lärarinnan själv och för hennes arbete. Där detta ginge för sig vore ju också bränslefrågan löst.

Emellertid torde väl även detta kunna tillämpas — för vad det gäller redan byggda skolor — i ett fåtal fall, och återstå så alla de övriga. Frågan om inredandet av bostad för städerska är ingalunda ny, men man har tämligen litet sysslat med möjligheterna för dess realiserande. Man har stannat vid "för stora ekonomiska uppoffringar". Det bör väl ej få dröja så länge till, förrän det är slut med seden, att tvinga barnen att efter slutat skolarbete krypa omkring på golven och sopa för att nu inte tala om eldning tidiga vintermorgnar. Och man ser ju hur det mer och mer blir vanligt att städerska anställas. Inginge i hennes förmaner fri bostad, så kunde naturligtvis ersättningen i pengar bli mindre. Tid och tillfälle till annat förvärsarbete bli ju ändå alltid desamma vare sig städerskan bor i eller utom skolan. Fria bostäder äro lockande i allmänhet och för fattiga, ensamma kvinnor i synnerhet. Kostnaden skall jag inte direkt inlåta mig på, men efter de upplysningar jag erhållit, bör den ej bli avskräckande. Summan kommer ju att variera, men alltid kommer väl räntan på densamma att stå i något så när proportionerligt förhållande till hyrorna på respektive orter, såvida man inreder ungefär på samma sätt. Där vind finnes, torde ej kostnaden bli va stor. En liten vinkel eller något slags utbygge vore väl inte heller otänkbart. (Ingen behöver frukta, att arkitekturen bleve det minsta lidande! Det estetiska har i mycket ringa grad fått göra sig gällande vid skolbyggen.)

Nog kan man invända, att möjligheterna för inbrott äro lika stora, även om en person till finnes i huset, men det är väl ändå rätt så sällsynt, att dylika dåd förövas, där flera äro boende. Och av vilken betydelse det i öfrigt skulle vara att få ha en människa i sin närhet, det har talats tillräckligt om, för att här ytterligare behöva beröras. Och när det naturligtvis inte är tänkbart att kunna få både luckor o. d. och dessutom en bostad upplåten för städerska, så är jag viss om, att de flesta välja det senare. Och jag tror att vem som helst skulle kunna instämma häri, om man verkligen vill sätta sig in i denna fråga.

Först när det visat sig omöjligt med såväl bostad för lärarinnan utom skolan som bostad i skolan för städerska, borde förslagen om en fullt effektiv stängning tagas i beaktande.

Stor vikt ligger naturligtvis vid ett eventuellt lag ej blir så avfattad, att dess tillämpning endast på ett sätt kan vinnas, utan så att olika förhållanden tillåtas öppna olika vägar att nå önskat resultat.

Skall det nu visa sig, att förslaget om skydd för oss, landsbygdens lärarinnor, utmynnar i allmänna och tänjbara uppma-

Rationell hushållning.

En förening skall startas för ändamålet.

Dyrtiden och det allmänna nödläget i landet har medfört en grundlig revision i hushållenas förvaltning. Man har såväl teoretiskt som praktiskt prövat sig fram på nya vägar för att genom surrogat och förenklingar få inkomster och utgifter att balansera. Husmoderskurser ha anordnats över hela landet, och husmodrarna ha i stor utsträckning begagnat sig av tillfällena att inhämta råd och upplysningar i de frågor, som sammanhånga med hemmens skötsel och ekonomi. Emellertid har erfarenheten lärt de flesta, att det i fråga om rationell hushållning brister i organisation och samverkan för att verkligt goda resultat skola kunna uppnås.

Detta har även insetts av en av de ledande krafterna inom skolköksrörelsen, fröken Gertrud Bergström, som i en av de föreläsningar, vilka anordnades av Sparsamhetskommittén, framhöll nödvändigheten av en verkligt rationell hushållning. Föredraget är nu utkommet som broschyr och innehåller många värdefulla upplysningar. Fröken Bergström inser, att utöver en viss gräns av sparsamhet med hushållningspengarna kan man inte gå, och när det gäller att söka utvägar ur svårigheterna, måste man gå till andra områden av praktisk verksamhet, göra jämförelser och dra nytta av där gjorda erfarenheter. Undervisningen i huslig ekonomi måste vara mera omfattande och syfta till att ge de blivande husmodrarna förståelse för ekonomiska beräkningar, för det verkliga värdet hos råvaran, för människans näringsbehov o. s. v. Lärdomar kunna med fördel hämtas från ett närgränsande område, lantbruket, där man genom vetenskapliga rön och bättre arbetsmetoder samt en ordnad organisation nått ökade arbetsresultat.

Även husmodrarna skulle ha nytta av organisation och sammanslutning, och riktlinjerna för en sådan föreningsarbete antyder fröken Bergström. En av dess huvuduppgifter skulle vara att arbeta fram goda varor och sätta stopp för dåliga. Vidare att sänka varornas prisläge genom att ingripa mot de onödigt dyrbara förpackningarna, tillse att försäljningen av matvaror sker på ett hygieniskt tillfredsställande sätt, undersökning av i handeln förekommande hushållsmaskiner och redskap samt agitation, då det gäller att sprida kännedom om nya födoämnen.

En mycket viktig gren av föreningens verksamhet är upplysningsarbetet vid bostadsbyggandet, varigenom kökens inredning skulle kunna komma under sakkunniga husmodrars kontroll. Verksamheten skulle ledas från en byrå, och där skulle också allmänheten ha tillfälle att få råd av sakkunniga konsulenter för just det område inom hushållningen, som frågan gäller.

De praktiska förslag till organiserandet av en förening för rationell hushållning, som fröken Bergström i sitt föredrag framlade, väckte genklang hos flera intresserade personer, som satte sig i spetsen för ett sådant företag, vilket under den närmaste tiden kommer att bli verklighet. Det blir en känd brist på området, som föreningen kommer att fylla till båtnad för hemmen och husmodrarna, i en tid, som mer än någon annan påkallar teoretisk utbildning och praktisk färdighet i kampen mot de svåra problem, som livsmedelsfördyringen framkallat.

G. H. E.

ningar, som egentligen ingenting åstadkomma, eller skall det bli ett i sann mening effektivt värn, även om en berättigad (!) "försvarsutgift" blir följden? I stor tacksamhet till alla dem som tagit sig an vår sak vänta vi nu på svaret.

Lärarinnan på landet.

Hur marken brytes.

Brev från Östergötland.

Som Östergötlands länsförbund på sitt extra sammanträde i Motala den 22 oktober beslöt att anordna ett upplysningsarbete i Östergötlands län, och som förbundets styrelse hade vänligheten att tilldela Åtvidaberg 3 häraden: Kinda, Skärkind och Bankekind, så beslöt styrelsen för Åtvidabergs F. K. P. R. att skriftligen hemsöka nämnda häraden för att möjligen spåra upp någon person, som ville ge anvisning på lokal och hjälpa till med att anordna ett föredrag. Den hederliga, intet ont anande folkskollärarkären blev utsedd att offras. Det var nog ett ganska klokt beslut, ty tillmötesgåendet visade sig över all förväntan — och jag undrar, om inte Östergötlands landsbygd är litet smått förtalad!

Men det behövs mer än en lokal och en "hjälpare" på platsen: det behövs pengar och föredragshållare. Nu har ju rösträttsrörelsen inte överflöd på någondera delen. För att det hela skulle kunna anordnas så billigt som möjligt, bestämde vi oss för att till detta första banbrytande arbete, då vi inte visste, om vi skulle få några åhörare eller ej, nöja oss med inhemska föredragshållare, och som ingen annan än under-tecknad här i Åtvidaberg ville riskera "sitt goda anseende", så föll lotten på mig — om det var en lott i "det ljuvliga" är en fråga för sig.

"Turnén" startades i Kinda härad och började i Gärdala, varifrån det första ja kande svaret ingått. Att skolhuset upplåtits för ett rösträttsföredrag och att en fulltalig åhörareskara infunnit sig, får ju anses som en god och uppmuntrande början.

I Rimforsa hade föreståndarinnan för Fredrika-Bremer-Förbundets lantushållningsskola välvilligt ställt skolans föreläsningssal till mitt förfogande.

Från Rimforsa gick resan till Horn och Hyecklinge vid södra Åsunden. I Horn gjorde jag samma erfarenhet, som man nästan alltid gör på en plats, där en förening funnits, den nämligen, att det är så gott som omöjligt att göra något för arbetet. Visserligen var det 24 personer, som antecknade sig för att vilja vara med om att ombilda den gamla föreningen, men då ingen vill åtaga sig att vara ledare, så måste nog föreningen fortfarande betraktas som död.

I Hyecklinge var intresset mycket stort, och en förening med en bra ordförande kom till stånd. De övriga styrelsemedlemmarna tycktes även vara bra arbetskrafter att

Kvinnan gav mig.

Där stod framför skranket en ung flicka, som hundrade gången vred en genomdränt näsduk mellan sina fingrar. Hon grät. Ej på vanligt mänskligt vis, som, ofta skadat, ej längre väcker medlidande hos förhårdade. Från ögonens aldrigen sinande källor strömmade gråten. Kroppen bugade som för storm. Stämman grät, då svaren hackades fram vid domarens frågor. Flickan grät verkligen. Och hon brydde sig inte om att dölja det. Fläkte fram själens nakna förtvivlan, ty hon var en människa, som rivit alla bryggor bakom sig.

Och salen var proppfull med människor. Tidningarnas redogörelser hade utlovat att de sensationslystna skulle få sitt lystmäte. "Som hon gråter, som hon gråter", slukade alla hungriga blickar, och de fuktades vackert.

Där stod en liten karl vid skranket. Hans röst hackade fram svaren på domarens frågor. Och åklagaren nickade och förstod. Och salsmänniskorna runkade på huvudena och förstodo. Allt var ganska klart: fresterskan Eva, den gamla odödliga, hade varit framme igen och vinkat med det röda äpplet. Stackars Adam hade blott följt lunken, och nu stod han där med sin bitter-sura smak på tungan.

Men flickans gråt hade småningom stannat, och ett par ögon ljusnade genom flödet. Ett par klara, ljusgrå ögon, som häpna öppnade sig mot mannen vid skranket. Men som aldrig fångade den bortvändes blick.

En ung kropp spändes, en strupe svalde gråten. En mänskösjal fick hjälp på oväntat vis. Och när karlrösten under ljudlös

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmorgsgatan 6, Stockholm

räkna med. Då 31 personer antecknade sig som "höger", så har det från högerhåll försökts komma åt föreningen genom en mot-agitation, som grundat sig på att "rösträttsrörelsen är en socialistisk rörelse". Borde inte sådant väcka ansvarskänslan hos alla högerkvinnor i rösträttsföreningarna i länet?

I Bestorp, ett litet industrisamhälle i Vårdsnäs socken, bildades en filial till Åtvidaberg med 22 medlemmar, därav 9 män. En bra och intresserad "trio" åtog sig filialens skötsel.

Med ett besök i det föreningsöverfyllda Kisa får Åtvidabergs verksamhet i Kinda härad, åtminstone för denna gång, anses vara avslutad.

Dessutom har ett föredrag hållits i Östra Ryd kyrkskola i Skärkinds härad. Det kändes inte så värst hoppfullt att resa dit, ty jag hade på förhand underrättats om att det nog inte gick att göra något där för rösträtten, inte ens om det talades med "änklars tunga". Nyfikenheten hade emellertid lockat fullt hus, men det var en märkbar brist på kvinnor. Eftersom jag visste, att jag inte talat med någon än-gels tunga, tänkte jag inte alls tala om någon sammanslutning, men "hjälparen" tyckte, att det skadade ej att försöka, och så kom då Östra Ryd filial, även den till Åtvidaberg, till stånd samt med den mindre vanliga sammansättningen flera män (13) än kvinnor(11).

Som erfarenhet av detta upplysningsarbete skulle jag vilja framhålla, å ena sidan att det inte alls är så lättvärdigt nu för tiden, som en del "äldre kämpar" framhållit, att anordna rösträttsföredrag — anordna tillställningar för att få pengar, skriva till höger och vänster, hålla föredrag! — men å andra sidan vill jag till uppmuntran för dem, som komma att arbeta på andra håll inom länet, framhålla, att man alltid kan vara övertygad om att ha åstadkommit glädje, ty de som ej äro glada, när man kommer, äro så innerligt glada, då man far.

Åtvidaberg i maj 1917.

Ester Röhl.

andakt hunnit till intimare detaljer, delades luftens tjocka som av ett bart huggande svärds gyllene blix. En röst klang genom rummet:

"Jag tar allt på mig."

Efter rättens överläggning föll domen över den ensamma. — — —

Där gick en flicka ut från domsalen med förakt för sitt yrke, som skulle tvinga henne att gå till tidningen och fabricera föda för alla hungriga människohyenor, som ej kunnat lämna sina burar.

Där kom en yngling med blockbladen fladdrande i handen. Han såg ej ut, som om han bannade sitt yrke. Snarare talade blickens glans om en segerviss ande, fylld av idéer och smarta uppslag.

Med den arbetsglada trygga, överlägsna löje slog han kamratflickan på axeln och talade:

"Nä du, det bär sig inte. Hur skulle det gått för er kvinnor, om ni skulle dömt i dag?"

"Ack pöbelyngling", tänkte pennskaffet. "Ack du andens fattige. Inte skulle vi lyft minsta sten från vår systers sköna offerbörda."

Högt sade hon blott:

"Vi skulle ha dömt lika, lika strängt."

Ty hjärtats spel skall ej tona för profana.

Bladynglingen var redan långt borta, på hans rygg såg hon, att ett smil lekte på hans ansikte.

Men bland vaktmästarna på rådstun löpte länge en dyrbar myt: att när fången passerade domaren i korridorerna, bockade den gamle sig. Den gamle domaren bugade djupt för fången.

Anna Björkman.

Advokat EVA ANDÉN

JURIS KAND.

Kvinnliga Juridiska Byrån

Lilla Vattugatan 14 (vid Brunkebergstorg)
STOCKHOLM C.

Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.

KL. 10-4.

Rikst. tel. 7576.

Allm. tel. 18336.

Arbetet ute i landet.

Bomhus F. K. P. R. har under vårterminen haft tre föreningssammanträden, alla präglade av en synnerligen god stämning. Ett beramat offentligt möte måste inställas på grund av smittkoppsfaran. Föreningen har dock gått framåt, ty vid varje möte har alltid några nya medlemmar kunnat hälsas välkomna. Sedan V. U:s cirklar blivit genomgångna, har föreningens enskilda angelägenheter dryftats. Bland annat har föreningen beslutat anskaffandet av ett standar. Sekreteraren, fröken Bengtsson, har bidragit med pianomusik, och två gånger har den lilla dialogen Samma don uppförts. — Vid sista sammanträdet i maj blev folkskollärarinnan, fröken Karin Boman, som i 3 år varit föreningens ordförande, men nu flyttar till Stockholm, föremål för en varm hyllning. Efter mötets slut överraskades fröken Boman med att ett festligt dukat kaffebord bars in. Tal hölls och ett stort fång blommor i rösträttens färger överlämnades till fröken Boman, som i sin tur tackade för all den kärlek och välvilja från styrelse och medlemmar, som gjort arbetet för rösträtten till en enda stor glädje. Några av föreningens unga flickor utförde sedan levande charader, vilkas lösning voro: "Tack". Sist utbringades ett leve för rösträtten. Föreningens sekreterare, folkskollärarinnan fröken E. Bengtsson, fyllde den 24 maj 50 år. Hon tillbringade högtidsdagen hos släktingar i Värmland, men då hon sent på kvällen annandag pingst återkom, hyllades hon av F. K. P. R:s styrelse och några personliga vänner, som anordnat supé i hennes hem, vilket var festligt upplyst och blomstersmyckat. Då fröken Bengtsson är en synnerligen lycklig agitator, har hon gjort sig förtjänt av F. K. P. R:s särskilda tacksamhet för den stora mängd medlemmar, som på hennes uppmaning slutit sig till rörelsen.

Degerfors' F. K. P. R. hade tisdagen den 17 april ordinarie möte. Därvid förekom bland annat redogörelse för länsförbundets möte i Örebro sistlidne mars månad. Dessutom beslöt föreningen att instämma i en hemställan till k. m:t om tillägg till kungl. kungörelsen av den 1 juni, varigenom kommunerna skulle åläggas att före 1917 års utgång åstadkomma skydd åt ensamstående lärarinnor, vid risk att statsanslag eljest uteblir.

Lördagen den 19 maj hade Degerfors' F. K. P. R. anordnat värfest i Metodistkyrkan. Hälsningstal hölls av fru Maria Pettersson. I ett lärorikt föredrag av pastor G. Dahlquist över ämnet Kristendomen och kvinnofrågan, framvisades bl. a. att Kristus i motsats till gammaltestamentliga åsikter ställde kvinnor och män jämlika. Talaren ansåg, att kvinnans insats i det politiska livet skulle bidra till att vårt folk höjdes i sedligt avseende. En flickkör sjöng några vackra vårsånger, även utfördes några musiknummer för fiol och orgel.

Ronneby F. K. P. R. hade den 19 april en aftonunderhållning till förmån för föreningen samt dess barnkoloni. Två pjäser spelades, nämligen De fyra generationerna av fru Hammar, Limhamn, samt Samma don av fru Frigga Carlberg. Samtliga roller utfördes förträffligt och bifallet var livligt av den talrikt församlade publiken. Även utfördes musik. Fru Tonning uppläste en dikt, Barmhärtighet, av okänd författare, som slog mycket an.

Söderhamns F. K. P. R. hade den 11 maj sitt årsmöte, då års- och revisionsberättelserna upplästes, och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Därefter lämnade ordföranden, fru Elin Pohlmann, en intressant och upplysande översikt över rösträttsfrågans läge i olika länder, och vilka framgångar saken vunnit på sista tiden, mest genom erfarenheter under krigsåren, då kvinnorna i arbetet fått inträda i männens ställe och visat, vartill kvinnokraften duger. Talarinnan berörde också det energiska arbetet L. K. P. R. bedriver i vårt land. Vidare erinrades om rösträttsmotionerna i riksdagen och andra motioner, som särskilt beröra kvinnor. Efter föredragets slut upplästes

Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.

Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.

Annie I. Scott.

HOTELL VICTORIA

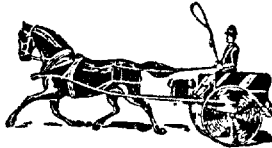
Norra Smedjegat. 14, (Hörnet av Herkulesg.) Stockholms äldsta, billigaste och mest välkända privathotell. Tyst och fridfullt läge strax vid Brunkebergs- och Gustaf Adolfs torg. Elektriskt ljus o. telefon i rummen.

Vördsamt Fru Greta Schubert.

Post- o. Telegrafadr. HOTELL VICTORIA. Riks 53. Allm. 6657.

Arvika Vagnfabrik, Arvika.

Kungl. Hovleverantör.

Sveriges största fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetskädon

Utställning: David Bagaresgata 1, Sthlm. Priskurant på begäran. Rikst. Arvika 87, Sthlm 4544.

Begär priskurant även å Kullageraxlar.

den resolution, som skulle fattas på det stora rösträttsmötet den 13 maj, i vilken föreningen beslöt telegrafiskt instämma. Till sist erinrades om sammarmötet i Ronneby och uppmanades till deltagande däri. Efter mötet vidtog samkväm med landsmåls-historier och musik samt tesupé, vari även ett flertal inbjudna gäster deltog. Det hade varit meningen att vid detta möte uppföra Frigga Carlbergs pjäs, Statsministerns döttrar, och inövandt hade pågått sedan hösten. Men övningarna hade avbrutits, först av smittkopps epidemien och senare av sjukdomsfall bland de spelande, varför uppförandet uppskjutits till hösten. — På grund av smittkoppsorna inom länet har föreningen även gått miste om de utlovade Bergman-Österbergska samhällskurserna.

Sköldinge F. K. P. R. hade den 17 maj anordnat opinionsmöte. Mötet öppnades av ordföranden, fru Anna Möller, som i ett kortare anförande berörde kvinnans ställning i samhället, och varför hon i kampen för tillvaron behövt den hjälp, som rösträtten skänker. Därefter höll pastor Gunnar Vall från Vingåker ett intressant och väckande föredrag över "Kristna synpunkter på kvinnörelsen", vari han påvisade att kvinnans inflytande i samfundslivet skulle medföra en kärleksfullare och barmhärtigare lösning av många samhällsfrågor samt ett bättre tillvaratagande av de religiösa intressena. Kvinnan borde ha rösträtt icke i trots av att hon är kvinna, utan därför att hon är kvinna. Mötet beviljades av 150 personer, män och kvinnor. Nya medlemmar ingingo i föreningen.

Östergötlands länsförbund av F. K. P. R. hade på söndagen den 6 maj ordinarie sammanträde i Linköping. 15 ombud från 9 föreningar hade infunnit sig jämte en stor del övriga intresserade från närliggande föreningar. Nya stadgar antogs, och till arbetsutskott utsågs fröken Ester Röhl, ordförande, fru Signe Törnqvist, sekreterare, fröken Elly Wijkmark, kassaförvaltare. Till sist höll fröken Mathilda Widegren från Stockholm föredrag om Kvinnornas uppgift just nu. Det med varm känsla frambrunn föredraget gjorde djupt intryck på de till omkring ett 50-tal församlade åhörarna.

Rösträttsflaggan i miniatyr,

det lilla vackra och prydliga märket, det yttre kännetecknet på dem, som hyllade kravet på kvinnörelsen såldes på flera offentliga platser i huvudstaden den dag kvinnornas rösträttsfråga behandlades i riksdagen. På läktarna bars det av de flesta närvarande kvinnor, bland vilka märktes statsrådinnan von Sydow och fru Trygger, och nere i kamrarna lyste det lilla färglagda märket på åtskilliga kammarledamöters rockuppslag.

Får gift kvinna vara juryledamot?

Denna fråga har blivit aktuell, sedan hovrätten återförvisat ett tryckfrihetsmål till förnyad prövning, emedan såsom medlem av juryn fungerat en gift kvinna, riksdagsman Fredrik Ströms fru. Hovrätten anser att fru Ström, såsom stående under sin mans målsmanskap, icke kan anses ha rätt att tillhöra juryn, varemot rådhusrätten, som först godkänd henne som jury medlem, följer en modernare och mindre formalistisk uppfattning.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS

KVINNLIGA HÖGRE YRKESSKOLA

börjar hösten 1917 sin verksamhet med två kurser i beklädnadsyrket.

Högre kursen, minst ettårig, avser att utbilda kvinnliga arbetsledare och yrkesskolelärarinnor. En *ateljé*, där yrkesträning för inträde i den högre kursen kan förvärfvas, står i samband med skolan.

Lägre kursen, tvåårig, avsedd för kvinnlig ungdom med högre allmänbildning meddelar grundläggande yrkesundervisning i klänningsömnad, kapp-ömnad och linnesömnad.

Anmälan till kurserna före 15 juli till *Fredrika-Bremer-Förbundets byrå*, Klarabergsgatan 48, Stockholm C, där prospekt erhållas och förfrågningar besvaras.

Örnås Sommar- och Vintersanatorium

högt och härligt beläget i den fagra Simlångsdalen vid Mahults hållplats & Halmstad-Bolmens järnväg. Mot-tager gäster, som utan att vara i behov av egentlig läkare- eller sjukvård söka vila och rekreation i lugn och natur skön trakt under oklanderliga hygieniska förhållanden i förening med hembefruad och ett gott och rikligt bord. Personer, lidande av tuberkulos eller andra smittsamma sjukdomar mottagas ej. Referenser: Samtliga hrr läkare i Halmstad och d:r Manne Bergengren i Göteborg. Prospekt erhålles på begäran. Förfrågningar och anmälningar mottagas af INEZ CARLSTRÖM. Postadress Mahult, Ryaberg. Telef.: Simlångsdalen 4 via Halmstad. Telegramadress: "Örnås", Halmstad.

Husqvarna

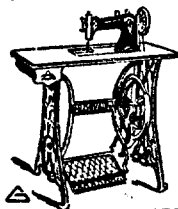
beprovade symaskiner

utmärka sig alltid för lätt gång, hållbarhet och stor hastighet.

Svenskt fabrikat.

Förmånliga afbetalningsvillkor.

Symaskiner

Där kvinnor och män äro likställda inför lagen.

Norska lagtinget behandlade för någon tid sedan odelstingets förslag om pensionsåldern för i staten anställda tjänstemän. Åldersgränsen var satt till 70 år för män och 65 år för kvinnor. Förslaget blev utsatt för en ganska skarp kritik. En talare, Geelmuyden, fann åldersgränsen alltför hög även för män, och därför ville han inte av teoretiska skäl gå med på att höja åldersgränsen för kvinnor, ehuru han, under sin långa verksamhet i skolans tjänst, aldrig märkt att de kvinnliga lärarna voro mindre uthålliga än de manliga. Flera talare uttalade sig för samma åldersgräns för män och kvinnor, 70 år, men till slut enades man om ett sammanjämningsförslag och fastställde åldersgränsen för såväl män som kvinnor till 65 år.

Lika lön för lika arbete.

Vid ett bygge i Hälsingfors utbröt nyligen strejk bland arbetarna för en idé, som hitintills icke kunnat påräkna arbetsnedläggelse, nämligen lika lön för kvinnor som för män. Det var tegelbävererskor saken gällde. Det skall vara i ett land, där kvinnorna ha rösträtt, som en dylik solidaritet gör sig gällande.

Kvinnlig talare i tyska riksdagen.

Att advokten Eva Andén i barnalagsfrågan framförde kvinnornas synpunkter i ett anförande i Andra kammaren var i och för sig ett märkligt fenomen, men ännu märkligare synes det vara att även tyska riksdagen hunnit så långt, att den lånar sitt öra åt en kvinna. Detta har emellertid nyligen ägt rum, då d:r Else Lüders, under en debatt rörande de kvinnliga arbetarnas löneförhållanden, inbjöds att tala till Tysklands riksförsamling.

Brösthällaren

"Charmant"

Vit batist Kr. 2.50

D:o . 2.75

Vit pique . 3.50

Vit tyll . 3.—

D:o . 4.—

Alla varor expedieras till landsorten mot postförskott + porto.

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR

Riks 1726. Drottninggatan 57 Allm. 1410.

STOCKHOLM

Ny rösträttslitteratur.

För att i vidare kretsar sprida de på det offentliga mötet å Auditorium i Stockholm den 13 maj 1917 hållna föredragen föreliggande de nu samlade i tryck. Det lilla, med ett rösträttsstandar prydda häftet, inledes med Selma Lagerlöfs hälsning till mötet och därpå följde de av Louise Stenbock, Agda Östlund, Agnes Ingelman och Anna Wicksell hållna föredragen, som ingående och från olika synpunkter belysa rösträttsfrågan. För de föreningar, som vid sina möten och samkväm önska lärorik underhållning böra föredragen bli synnerligen lämpliga. Broschyren rekvireras från Rösträttsbyrån till ett pris av 40 öre pr st.

Anmälan om deltagande i sammarmötet i Ronneby jämte mötesavgiften 2 kr. bör insändas före den 20 juli under adress Röst-rättsmötet, Ronneby.